

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום שלישי ז' חשון תש"פ | דף היומי בבלי: גדה יג.
דף היומי בהלכה: מסעיף י' עד תחילת סימן תמ"ג.

מוסר: שמירת הלשון - שער התבונה פרק ט' 'עוד זאת' עד פרק ט' 'ואגב נבאר'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: חובת הלבבות שער התשובה פרק ז עד פרק ח

האברך שהרוויח 700 אלף ₪ בתוך חמש שנים | באמצע סעודת הברית שמעתי לפתע צלילים מוזרים... | 1754

על דא ועל הא

כעבור חמש שנים הבניה הסתיימה, והוא כבר עמד להיכנס לדירה, אך אז לפתע קיבל הודעה כי זכה בדירת חמשה חדרים בבית שמש במחיר למשתכן...

סיפור נפלא על הסייעתא דשמיא המלווה את מי שמקבל עליו עול תורה באמת

שענה לו בתגובה: "אתה ממש כמו לפיד, רק בלבוש חרדי"...! - והנה כעת חש חובה לספר לי שזכה להארה גדולה משמים. הוריו והורי אשתו רכשו עבורם דירה ביישוב חרדי רחוק מירושלים, דירת שלשה חדרים על הנייר שעלותה כ-800,000 ₪ כשהזוג מתחייב במשכנתא גדולה. כעבור חמש שנים הבניה הסתיימה וכבר עמדו להיכנס לדירה, כאשר לפתע קיבל הודעה שזכה בדירת חמשה חדרים בבית שמש במחיר למשתכן, ומפאת העיכוב בטופס 4 בדירה הראשונה, היה עוד יכול לנצל את ההזדמנות ברגע האחרון ולהרוויח דירה ענקית בריכוז חרדי קרוב לירושלים.

הוא תלה פתק באיזור מגוריו על הדירה הראשונה, וכעבור יומיים התקשר אליו יהודי שהסכים לשלם 1,100,000 ₪ במזומן על הדירה הראשונה, ובתחשיב שערך יצא לו שבתוך חמש שנים הרויח מפערי הדירות כ-700,000 ₪. ורק לשם השוואה, אחיו שעובד לפרנסתו, קנה יחד עימו לפני כחמש שנים דירה להשקעה בדימונה, וכעת נאלץ למוכרה אחרי כמה חדשים שלא הצליח להשכירה, ויצא לו שהפסיד 25,000 ₪ מסך הקניה.

כך ראה איזו סיעתא דשמיא עצומה מלווה את מי שמקבל

פגשתי לאחרונה אברך שנשוי כחמש שנים, וסיפור מדהים בפיו. צורב צעיר זה, ידעתי בתחילת שנות אברכותו כאחד שלומד שני סדרים רק בקיאות, והעיד לי על עצמו שהרבה פעמים מתקשה בהבנת לשון הגמ' ובתרגום הארמית, עד כדי כך שמתבייש מחבריו לספסל הלימודים לשאול אותם מה הפשט בגמרא... הוא היה בקושי כלכלי עצום, חישב הוצאת שקלים בודדים, חסך בכל מה שרק היה יכול, ומכיון שגם בלימודו לא ראה את עצמו משהו מיוחד, חש בקושי גדול לשרוד בכלכלת היומיום. הדבר היחידי שבו הוא נתלה, זו תשוקתו העצומה לזכות להיות 'אברך כולל', זהו הענין העיקרי שדחף אותו תמיד.

כאמור, לאחרונה פגשתי אותו וחיוך רחב משוח על פניו. אחרי שהעלה עמי זכרונות מכמה ענייני חיזוק ששוחחנו אז בשעותיו הקשות, כנגד מה שטענו אחרים כנגדו איך מותר לו במצבו להמשיך ללמוד, ושלכאורה הוא מחוייב לצאת לעשות משהו בשביל כלכלת משפחתו, ובפרט סיפר לי שסבל לגלוגים מבן גילו שהיה דומה לו ברמה ובמצבו הכלכלי, והלה החליט באיזה שלב לצאת לעבוד, והרבה פעמים כשהיה פוגש אותו היה סונט בו: "עליך לעזוב את הכולל ולדאוג לפרנסת משפחתך"... וסיפר לי

מה הרמה שלו בלימוד, העיקר שזה יהיה באופן של "המקבל", כלומר, בהחלטה חזקה ללמוד 'ויהי מה', שע"ז זוכים לסייעתא דשמיא מופלאה מעל הטבע.

(מאמרי עינינו גל, אוסף גיליונות נח תש"פ)

על עצמו עול תורה, ולא משנה דרגתו בתורה. שהרי גם אילו היה עובד בכל כוחו בשנים אלו, לא היה מצליח לחסוך סכום עצום כזה. וכמה יש להתחזק באמונה פשוטה זו, שכל המקבל על עצמו עול תורה מעבירין ממנו עול דרך ארץ - "כל" הכוונה שלא משנה

הסיפור היומי

הודעתי להורים כי לצערי לא אוכל לערוך את הברית למחרת. האבא התחיל לרטון ולכעוס. "הזמנו אולם וקייטרינג, זה עלה לנו הרבה מאוד כסף, מה נעשה עכשיו עם כל האורחים וכל האוכל?"

המוהל שניצל מחילול שבת

הברית. אמרתי להם שהכל בידי שמים וצריך לקבל את המצב הזה בהבנה.

כבר היו לי מקרים ומצבים כאלו, אבל הפעם מאוד הופתעת והתפלאתי מעוצמת ההתנגדות שלהם לקבל את הדחיה. קיויתי שבסופו של דבר הם יפנימו את הדברים והכל יעבור בשלום.

למחרת לאחר התפילה התמלא בית הכנסת באנשים רבים. הבחנתי שאחד מבני המשפחה מסביר במבוכה שאולי הברית לא תתקיים בסוף, והשמועה זו התחילה לעבור מפה לאוזן. כולם נהיו שם 'מומחים גדולים' והציעו פתרונות, כשהם מתקשים להשלים עם הידיעה שהסעודה שהם הזמנו אליה לא תהיה סעודת ברית מילה.

עמדתי בצד והמתנתי לבאות. חשבתי שאולי יהיה צורך שאני אסביר לאנשים מדוע לא מתקיימת הברית. ואז לפתע ניגש אלי אבי התינוק ואמר לי: "כבר כמה שעות שהעין של התינוק נקיה לגמרי ואפשר כבר להתחיל בברית". לא התרגשתי מהדברים, ואמרתי לו בצורה נעימה אבל גם מאוד ברורה ונחרצת, שאם היתה אתמול בערב דלקת בעין, אסור לערוך את הברית וצריך להמתין כמה ימים.

הוא המשיך בשלו: "אין סיבה וטעם לדחות את הברית, לא בשביל זה קראנו לך שתבוא לכאן לשבת..."

לאחד מבני המשפחה הבריק פתאום רעיון בקול גדול, והוא אמר: "אם הוא לא ירצה לעשות את הברית אביא מוהל אחר מישוב סמוך. נראה לי שאני מכיר שם איזה מוהל שלא יעשה שום בעיות". עמדתי שם כשה בודד מול כולם ואמרתי שלא אוכל למנוע מהם, אבל מחובתי להודיע למוהל שיבוא על הדלקת שראיתי אתמול. הם הבינו שהרעיון האווילי הזה לא יעבוד, ולכן כנראה לא ביצעו את איומם. המשכתי לעמוד על שלי ולא הסכמתי בשום פנים ואופן לעשות את הברית.

בשלב מסוים החליטו הנוכחים שאין טעם להמשיך ולהמתין ועדיף לגשת ולאכול. הורי התינוק כבר נרגעו והתפייסו, גם אני

במהלך סעודת מצוה באחת הבריות שערך, סיפר המוהל הרב יהודה גרינשטיין סיפור מופלא שהתרחש עמו, אותו אפשר להגדיר כמעשה מופת ממש. וכך סיפר:

לפני מספר שנים הזמינו אותי לעשות ברית מילה באחד הישובים בשבת קודש. במשך כל השנים הרבות בהן זכיתי לשמש כמוהל, לא נמנעתי מלהטריח את עצמי יחד עם בני משפחתי לכל מקום שאליו הזמנו לערוך ברית בשבת. זה לא דבר קל ופשוט, ובדרך כלל אנחנו צריכים להתארגן עם כל האוכל. כפי שאני נוהג תמיד, גם הפעם נסעתי במיוחד ביום רביעי לאותו ישוב מרוחק, כדי לבדוק את התינוק אם הכל כשורה. בדקתי אותו והכל היה בסדר.

בערב שבת הגעתי לישוב והתחלנו להתארגן לקראת שבת. לפני הדלקת הנרות הלכתי שוב לבדוק את התינוק כדי לוודא שהכל מוכן ומזומן לעריכת הברית, שהיתה צריכה להתקיים למחרת.

לאחר התפילה כשראיתי את התינוק הבחנתי לפתע באדמומית חזקה שניבטה מהעין. שאלתי את האמא מתי זה התחיל, ואז היא סיפרה לי שהאדמומית התחילה כבר כמה שעות לפני כן. כפי שנהוג ומקובל, ניסיתי בעדינות להניח על העין שקית תה, דבר שידוע כמועיל מאוד, אבל תוך דקה התמלאה העין במוגלה דלקתית. מיד ניקיתי את המוגלה, אבל אחרי זמן קצר שוב פרצה המוגלה וכסתה את האישון.

הנחתי רטיה על העין ומיד פניתי להורים והודעתי להם כי לצערי הרב לא אוכל לערוך את הברית למחרת. זו ההלכה ואינני יכול לסטות ממנה כמלוא הנימה.

האבא שהיה המום מההודעה שלי התחיל לרטון ולכעוס. "הגיעו לכאן הרבה אורחים לכבוד השמחה, הזמנו אולם מיוחד וקייטרינג למאה אורחים, זה עלה לנו הרבה מאוד כסף, ומה נעשה עכשיו עם כל האורחים וכל האוכל?" אמרתי לו בצורה נעימה אבל גם נחרצת מאוד, שאין כל אפשרות וסיכוי לערוך את

שעמד בחוץ ושאלתי אותו: תגיד לי, אולי אתה יודע מהיכן האם של התינוק, מה מוצאה? האיש השיב לי כי היא נולדה בחו"ל, שם היא גם התחתנה עם אבי התינוק אחרי שעברה הליכי גיור. המשכתי ושאלתי: היכן היא התגיירה? מי גייר אותה? בן שיחי השיב לי: "אם אני לא טועה, היא עברה גיור רפורמי..."

המחשבה הזו, שהייתי חס וחלילה נכשל לעשות ברית בשבת לילד גוי, ממש זעזעה אותי עד עמקי נשמת. במוצאי השבת לפני שעזבתי את הישוב נכנסתי בדברים עם האב, והוא באמת אישר לי את הדבר. הסברתי לו את חומרת הדברים, שאם האם לא עברה גיור כהלכה משמעות הדבר שהילד אינו יהודי, אבל הוא לא רצה לשמוע.

אבל אז התברר לי איך הקב"ה הציל אותי מלעבור על איסורים דאורייתא של חילול שבת, בזכות אותה דלקת פתאומית, שהיא דבר מאוד נדיר, אבל היא זו שהצילה אותי מהמכשול.

(בנימין י' רבינוביץ, מוסף שבת קודש לך תשס"ח)

נרגעתי שסוף סוף עזבו אותי במנוחה, אבל עמדתי שם והרהרתי על כל מה שהתרחש שם קודם, ובליבי היתה הרגשה מאוד לא טובה על כל ההתנהגות שלהם. חשבתי שכך לא מתנהגים יהודים מאמינים בני מאמינים, לא כך מגיבים כאשר הקב"ה משנה את התוכניות שלהם.

בעודי עומד וחושב החלו המוזמנים לאכול. כפי שהבטיחו לי מראש, הכל התנהל עד אותו רגע כמו שצריך בכשרות ובצניעות. פתאום נדהמתי לשמוע את אם התינוק מתחילה לשאת דברי ברכה קצרים, ומיד כאשר סיימה לדבר פצחה בשירה שסחפה את כל הנוכחים. מיד קמתי ממקומי והתחלתי לצאת מהמקום, אבל המנגינה שהשמיעה צרמה לי מאוד - את הצלילים המשוקצים האלו הכרתי בתקופת צעירותי כאשר התגוררנו בחו"ל, אותם צלילים שנשמעו מהכנסיה בסמוך לבית הורי בחו"ל... משהו כאן היה מאוד מוזר לי. מה פשר השירה הנוצרית הזו?

פתאום הבזיקה בראשי מחשבה, ופניתי לאחד המוזמנים

יהלומים מגדולי ישראל

תרגמתי את דבריה לגאב"ד, והוספתי שהיא דיברה רק על הכדאיות שבגרות ולא רואים בדבריה רצון להתגייר לשם שמים. אך למרות שלא הבין מילה ממה שאמרה, אמר רבינו בהחלטיות: "היא מתכוונת ברצינות, היא מתכוונת ברצינות..."

"ואת הנפש אשר עשו בחרן" - הגאון רבי ישראל דוב הלוי ויזל שליט"א ראש מערך הגיור בבית דינו של מרן הגר"נ קרליץ זצ"ל, מספר על קצה המזלג מפעילותו של רבינו זצ"ל בתחום הגיור

להתגייר. תשובתה היתה, שלמען שלמות המשפחה צריך שיהיו כולם בני דת אחת. תרגמתי את דבריה לגאב"ד והוספתי שהיא דיברה רק על הכדאיות שבגרות ולא רואים בדבריה רצון להתגייר לשם שמים. אך למרות שלא הבין מילה ממה שאמרה, אמר רבינו בהחלטיות - היא מתכוונת ברצינות, היא מתכוונת ברצינות. ואכן במשך הזמן התברר שהיא ממש רצינית. חזרה לביתה ולמדה ברצינות ועמדה בקשיים גדולים, ובמשך הרבה זמן עקבתי אחריה ושמענו דברים טובים ביותר.

לפני שנים באה גיורת שנולדה בוילנה. היא היתה רצינית ונתקבלה. במעמד קבלת המצות לפני הטבילה לגרות, כשרבינו דיבר אתה על קבלת כל המצות, קלות וחמורות, היא ענתה: אני "מקווה" שאוכל לעמוד בכל זה. שני הדיינים האחרים נבהלו לשמוע אותה מסתפקת אם תוכל לקיים את המצות. כשהעירו את חששם לרבינו, הוא אמר: "זה כלום, היא 'קאלטער ליטוואק' (ליטאי בעל קור רוח). ואכן התברר שהיא המשכה בדרך טובה, ובהמשך מצאה שידוך טוב.

בשנים האחרונות כשנחלש, היה משרך את רגליו בכבדות, ולמרות זאת התגבר על כל הקשיים ובא למקוה. לפעמים לא היה לו כח לדבר, אבל קבלת מצות ושכר ועונש היה משתדל לומר

פרק מיוחד בפעילותו של רבינו היה הגרות. כבר מתחילת פעילות בית הדין עסק רבינו גם בגרות. במשך הרבה מאות שנים לא היה בית דין מסודר של גרות, והוא ראה את הצורך להקים בית דין שינהג לפי ההלכה, ללא לחצים משום גורם. הוא ראה בגרות את גולת הכותרת של בית הדין.

הוא ראה בתופעה של ריבוי הגרים את בשורת פעמי המשיח. כשהיה שומע על התעוררות גדולה בקרב צאצאי האנוסים בדרום אמריקה לחזור לדת אבותיהם, היה מתרגש מאד. הוא התבטא ואמר כי הגרות היא הפעילות החשובה של חייו. גם כשפרש מפעילות בבית הדין בשנת תשע"ב, הוא אמר לי שהוא פורש רק מהממונות, אבל ימשיך לבא לגרות. לצערנו לא זכינו שזה יתקיים בפועל, אבל המשיך להתעניין בנעשה בתחום הגרות בבית הדין.

בתקופת האינתיפדה כשאוטובוסים התפוצצו ברחובות ירושלים והיו הרבה אבידות בנפש, התרבה מאד גם מספר הגרים שהתגיירו. בדרך לגרות פנה אלי רבינו: אתה רואה מה שקורה? עם ישראל סובל כל כך הרבה צרות, ומצד שני מתרבים אלה שרוצים להצטרף אל עם ד'. הלא דבר הוא.

בא לפני בית הדין זוג מאוסטרליה, הבעל יהודי והאישה גויה צעירה שדברה רק אנגלית. האשה נשאלה למה היא רוצה

עליהם ולגרום להטותם מהדרך אל הגרות, ולמשוך אותם בדברי רצון ועבותות אהבה. בהתאם לכך, מאד נזהר רבינו בכבוד הגרים. קיבל את הבאים להתגייר במאור פנים מיוחד, וזה השאיר רושם עליהם להרבה שנים.

כל השנים היה רבינו מסדר קידושין לזוגות של הגרים בביתו מיד לאחר הגרות. לאחרונה היו מצבים שבסוף התהליך במקוה ניכר היה שהוא ממש חלש ולא נותר לו כח לעשות כלום. אמנם היו גרים שמאד השתוקקו שהחופה תהיה בביתו, ומאד הפצירו בו, ולמרות שהיה חלש מאד הוא אזור כוח ולא סירב. הרבה פעמים לאחר טבילה ניכר היה שפניהם זורחות וקבלו ממש 'פנים חדשות'. רבינו היה פונה אלי ואומר: "אתה רואה שהפנים השתנו לגמרי".

לאחר טבילת הגרים היה בשמחה מיוחדת. עשה 'מי שבירך' לגרים בסבר פנים מיוחד. זו היתה הזדמנות לכל העומדים שם לבקש ברכות. הרבה פעמים לאחר טבילת הגרים במעמד של ה'מי שבירך' וקריאת שם חדש לגר, אמרו הגרים שיש להם כמה אפשרויות והם לא יכולים להחליט, וביקשו שרבינו יחליט. כשאמר את דעתו התפלאו הגרים והמלווים, שזה היה בדיוק השם שהם חשבו למתאים ביותר.

גירות שהתגיירה בעבר ליוותה את חברתה לטבילת הגרות. לאחר הטבילה ביקשה המלווה ברכה לזיווג. היה נראה שאין לה סיכוי כיון שכבר היתה בשנות הארבעים. אמנם לאחר שנה בדיוק מצאה שידוך. סיפרתי את זה לרבינו, והוא בכה.

(מתוך מאמר לדמותו של מרן זצ"ל ב'אוסף גיליונות' פרשת נח תש"פ)

בעצמו. אמר כמה פעמים, שהוא טורח כל כך ללכת להשתתף בטבילה של הגרים, כי חשוב שהגרים יראו אדם מבוגר.

בשבוע לפני ר"ה תשע"ב (האחרון לפני שפרש) היו הרבה גרים. בסוף היום היה רבינו תשוש לגמרי. ראיתי את מצבו ואמרתי לו שבשבוע הבא (השבוע של ר"ה) יהיה עוד מושב בית דין ומסתמא יתקבלו עוד הרבה גרים, וכולם ירצו להיות יהודים לפני ר"ה. שאלתי אותו אם יהיה לו כח להשתתף שוב בטבילה של גרות ביום לפני ערב ר"ה. ענה ואמר: בר"ה יהיה יום הדין, וכלל ישראל צריכים זכויות לפני ר"ה, הגרים הם צדיקים גמורים ולכן צריך לגייר אותם כדי לזכות אל כל עם ישראל.

רבי נסים לא עשה חשבונות של כדאיות במצוה של הגרות. בית דין בארה"ב שאל אותו אם לגייר משפחה מרובת נפשות שהם מאד עניים, והקהילה של העיר שהם גרים בה, מבקשת לא לגייר אותם כי הם אח"כ יפלו על כתפי הציבור. הוא ענה מיד: קודם יש מצוה לגיירם, ואח"כ יש מצוה של אהבת הגר.

אשה הגיעה לארץ מקניה באפריקה וביקשה להתגייר. בבית הדין חששו שתגורש מהארץ על ידי השלטונות, ואיך תוכל לשמור מצות במקום שכמעט אין יהודים. הוא הזמין אותה אליו ושמע את סיפורה על מסירות הנפש והסבל שסבלה עד שהגיעה ליהדות. כשדיברה היא בכתה בדמעות שלישי, והוא יחד אתה. כשגמרה את סיפורה הוא מיד קיבל אותה לגיור במקום. ולבסוף זכתה לסייעתא דשמיא, מצאה שידוך והצליחה להשאר בארץ ולגור בירושלים.

הרמב"ם מאד מזהיר לקרב את הרוצים להתגייר ולא להקשות

* דף היומי בבלי

* דף היומי בהלכה

* ווארט או סיפור לפרשת השבוע

* שידורים חוזרים מאירועי 'דרשו'

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

המהר"ם שפירא זצ"ל כבר הוציא את עטו כדי להשיב את תשובתו השלילית להרב פרנקל מניו-יורק, אלא שלפתע חלפה במוחו עובדה שאירעה להגאון רבי יעקב לוברבוים זצוק"ל בעל 'חוות דעת'...

ליומא דהילולא של מרן הגאון רבי מאיר שפירא מלובלין זצ"ל מייסד וראש ישיבת 'חכמי לובלין' ומחולל לימוד 'הדף היומי'

שמעון טיקוצקי

שבוע שלם כבר עבר על מרן הגאון רבי מאיר שפירא זצוק"ל בעיר בולטימור שבארה"ב. בשבת התקבצו רבים רבים מיהודי העיר לבית המדרש הגדול לשמוע את דרשתו, התלהבו ואף מחאו כפים. אך בכל זאת, לא הרי בולטימור כהרי ניו יורק. קשיחותם של הגבירים המקומיים העכירה רבות במהלך השבוע האחרון את רוחו של הרב דפיוטרקוב, הבונה כעת את מבצר התורה ישיבת חכמי לובלין מתוך מאמצים מרובים, ורק הודות לביטחוננו המוצק ולימוד התורה שהתעסק בו בזמן הפנוי, החזיק מעמד.

כעת ישב הרב בחדרו מתעמק בתלמודו, כאשר לפתע מצלצל הפעמון. הרב שהתנער מהגמרא ופתח את הדלת, גילה מאחריה דוור שבידיו מכתב מניו יורק. שב הרב לתלמודו, ורק לאחר שעות רבות פתח את המכתב. השולח - הרב דוד פרנקל רב בית הכנסת דוקלער 'מגן אברהם' בניו יורק - ביקשו, כי היות וימי הפסח מתקרבים והוא אחראי לכשרותה של מאפיית מצות ידועה, יואיל נא הרב בטובו לבקר את המאפייה ולבדוק אם כשרה היא כדת וכדין, ותמורת ההכשר תהיה תרומה לישיבה.

ראה הרב את המכתב והתמלא שמחה גדולה, שכן התרומה החשובה אותה בוודאי יקבל מבעלי המאפייה יכולה לחסוך לו טרחה מרובה והתדפקויות רבות על דלתות גבירים. ברם מששב ועיין במכתב חשכו עיניו. בקריאה החפוזה הראשונה סבר לכתחילה שהרב פרנקל הנו אחראי לכשרותה של מאפייה בה אופים מצות יד שמורה, אך כעת עם הקריאה השניה מבחין הוא שהמדובר הוא במצות מכונה, ובכלל לא שמורה, והרב פרנקל מבקש ממנו הכשר על אותן מצות.

נסערו הרגשות בלבו של הרב. ברי היה לו כעת כי אינו עומד להעניק את ההכשר לבית חרושת זה, הלא אין מנהגו ומנהג אבותיו בפולין לאכול מצות מכונה, והן בבחינת בל יראה ובל ימצא, ואיך יוכל הוא, במעמדו כרבה של פיוטרקוב, שלדבריו נשמעים אלפים, לבוא ולהכשיר מצות מכונה?

תפוס שרעפים טייל הרב אנה ואנה בחדרו, המכתב עדיין בידיו. מחד, אם ייתן את ההכשר המבוקש תינתן תרומה לישיבה ועוד נדבך יתווסף בה בשעה אחת קודם, ובחורי ישראל המצפים בכיליון עיניים לפתיחתה יוכלו להיכנס בשעריה כבר בקרוב. ברם, עדיף לו לותר על תרומה ואפילו במחיר התשת כוחותיו בסיבובים בבתי

הגבירים, ולא ייכשל יהודי אחד בפולין במצות מכונה בגינו. כי אף אם אמנם פוסקים רבים מכשירים מצות אלו, אך הוא, כרב ומורה דרך בפולין שקיבלה על עצמה את האיסור, אסור לו להכשירן. שהרי אמריקה זו, כל דבר קטן כגדול תלוי ב'ביזנס', וגם מהכשרו יעשו ביזנס, יפרסמו את תמונתו בעיתונות הרחבה, ייתנו פומבי ויעשו עסק גדול מהופעתו בבית החרושת של מצות המכונה, לפי הנוסח האמריקאי הידוע... אם בארזים נפלה שלהבת - אם הרב מפיוטרקוב מתיר מצות מכונה, מה יאמרו יהודים תמימים שכל ימיהם הקפידו על מצות יד, הוזילו דמים יקרים שחסכו מפיהם כל השנה אך ורק כדי לזכות לכזית מצה שמורה משעת קצירה אפויה ביד כדרך שאכלו אבותינו בארעא דמצרים? מה יאמרו הם עתה? הוציא אפוא הרב את עטו מכיסו וחשב להשיב את תשובתו השלילית אל הרב פרנקל. אלא שלפתע חלפה במוחו עובדה שאירעה להגאון רבי יעקב לוברבוים זצוק"ל בעל 'חוות דעת' ורבה של ליסא.

שני בעלי דינים התדיינו לפני ה'חוות דעת' בדן תורה סבוך. הנדון היה נוגע לבית מסחר גדול של שני שותפים, שכל אחד דרש מחברו סכום עצום. לילות רבים גזלו כבר הדיונים על כך בבית הרב אב"ד דליסא. והנה יום אחד לפני פתיחת הדיון נכנס אל הרב אחד השותפים והחל מגבב דיבורים על גבי דיבורים, עד שרמז בעקיפין שמוכן הוא לשלם סכום הגון בתנאי שהרב יזכה בדן... חכך ה'חוות דעת' בדעתו רגעים מספר כדת מה לעשות עם מחוצף זה. לאחר מכן ענהו בפירוש: אני מוכן לזכותך, אך זאת רק אם תיתן לי בשכרי מאתיים אדומים! לא שיער בעל הדין שכה מהר תיענה בקשתו, אולם עמד על המקח ולא הסכים אלא למחצית הסכום. רק מאה אדומים ביכולתו לתת.

קם הרב מליסא ואמר בפסקנות: "תיתן כדרישתי - תזכה, ולא, יתנהל הדין תורה כדרכו". הלה עמד כהמום. האמנם שמעו אוזניו נכונה? האמנם הצליח להניע את הרב מליסא ליטול שוחד? ברם במהרה עוררו ה'חוות דעת' מתדהמתו, כשהוא דורש לדעת אם כבר החליט. והוא השיב כי יתיישב בדעתו במהרה.

יצא יצא בעל הדין מביתו של הרב ומיהר לביתו, שם סיפר לאשתו את הפרשה כולה, וזו הרעימה בקולה על טיפשותו: "וכי

משנשמע קולו של ר' מנדל על הקו, סיפר לו הרב על המכתב מהרב פרנקל בדבר הכשר על בית חרושת למצות, וסיים: "דע לך ר' מנדל, שלא באתי לאמריקה לאישור הכשרים, אך בכל זאת מוכן אני לבוא לניו יורק בשבוע הבא אי"ה לשם כך, אך תנאי קודם למעשה - הודע לרב פרנקל כי על התרומה לישיבה להיות לפחות אלף דולר!" (סכום עתק לפני כשמונים שנה).

ר' מנדל שפירא התקשר מיד עם הרב פרנקל והודיע לו את דבריו של מרן הגאון רבי מאיר שפירא. אלא שהרב פרנקל לא האמין למשמע אוזניו, הכיצד ייתכן לבקש סכום שכזה? ברם לעמוד על המקח לא יכול היה, שכן מרן הגר"מ לא היה זמין למשא ומתן בעניין, ולפיכך פנה תיכף ומיד אל בעלי בית החרושת ושכנעם כי אכן כדאי להשקיע גם סכום אדיר שכזה ובלבד שהכשרו של הגאון המפורסם מפולין יתנוסס על חבילות המצות היוצאות את מפעלם.

אלו נטו להסכים לדבריו ההגיוניים, ועוד קודם שעלה השחר השיב הרב פרנקל לר' מנדל שפירא תשובה חיובית, כשהוא מבקשו להודיע זאת למרן הגאון רבי מאיר שפירא בהקדם האפשרי. ואכן תיכף ומיד התיישב ר' מנדל וערך מכתב בהול בעניין אל מרן הגר"מ.

הרב היה מעיין בדף היומי שעה שהפעמון צלצל בחדרו והדוור מסר את המכתב. משקרא את הכתוב בו לא היה גבול לרגשותיו הגואים, ורגליו נשאוהו לריקוד לכבודה של מצווה, מצוות 'ובכל מאודך' המתקיימת בהידור רב עד מסירות נפש של ממש... (המבשר תורני לך תשע"ב)

לא כדאי לך להפסיד מאתיים אדומים תמורת עשרת אלפים כשתצא זכאי?" וכך למחרת חזר בעל הדין לרב מליסא ובידו כל הסכום. "הנה, רבי", הניח את הכסף על השולחן, כשהוא אינו מצפה לתגובתו הסוערת של ה'חיות דעת'.

"מה תחשוב, עוכר ישראל, וכי לשחדני תרצה? בן בליעל!..." והרב המשיך בסערה מתגברת: "רחמנא ליצלן, איך אפשר שיהודי ייתן שוחד?!"... ובעוד בעל הדין עומד רוטט כולו אבוד עשתונות, הורה רבה של ליסא לעזוב את ביתו במהירות, והלה ברח כל עוד נשמתו בו.

נרגש ונסער לא התאפק בעל הדין וסיפר את כל הסיפור לידי-בו-שותפו, כשהוא מבקש ממנו שיברר אצל הרב מה סבר לכתחילה ולבסוף.

השותף אכן נכנס אל הרב וביקש לעמוד על הדברים, והרב מליסא השיבו בנחת: תורתנו הקדושה מצווה 'ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך'. תמיד עובד אני על אהבת ה' בכל לבי ובכל נפשי, אך 'ובכל מאדך' שפירושו חז"ל אפילו הוא נוטל את ממונך, לא יכולתי לקיים עד היום, וכל ימי חתרתי לכך מתי תבוא לידי מצות 'ובכל מאדך' ואקיימנה. והנה אתמול כשבא אלי שותפך נזדמנה מצווה זו לידי. אמרתי לנפשי, אם כבר באה המצווה לידי לא אחמיצנה. זו אפוא הסיבה בשלה ביקשתי ממנו מאתיים אדומים, כדי שאוכל לקיים 'ואהבת את ה' אלקיך ובכל מאדך' מתוך מסירות נפש על סכום גדול.

מתוך שזכר הרב מפיוטרקוב בעובדה זו, ניגש מיד אל הטלפון וחייג את מספרו של שאר בשרו ר' מנדל שפירא מברוקלין.

השור"ת היומי

השאלתי לחבר כרטיס זכרון - האם מותר לו להחזיר לי כרטיס אחר יקר יותר?

משולחנו של הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א מורה הוראה 'נאות שמחה' - מודיעין עילית

טוב משום ריבית, מה שאין כן באופן שההסכם היה להחזיר את הכרטיס בעצמו, הרי זו השאלה ומותר לו לתת תוספת, כי אין איסור ריבית בהשאלה.

בנדון שלנו שלא פירש כיצד יחזיר, יש לאסור, ע"פ המבואר ביו"ד סי' קע"ו שאם משכיר כלי באופן שהשוכר רשאי להחזירו או להוציאו ולהחזיר אחר תמורתו, אזי אם הכלי הוא דבר שאין בו פחת אסור לשלם עליו שכירות. לכן בכרטיס זכרון שאין בו פחת אסור לתת תוספת.

שאלה: חברי בקש ממני בדחיפות כרטיס זכרון כדי לצלם ארוע, ונתתי לו, ובשעה שנתתי לו היו שתי אפשרויות להחזיר: או להעביר את התמונות ולהחזיר לי את הכרטיס שלי, או שישאיר אצלו את הכרטיס ויחזיר לי כרטיס אחר. בסופו של דבר העדיף החבר להשאיר אצלו את הכרטיס וקנה לי כרטיס יקר יותר. האם מותר לי לקבלו?

תשובה: יש להבדיל בין שתי הנתיבות, שאם נותן כרטיס על דעת שיחזיר כרטיס אחר, הרי זו הלוואה ואסור להחזיר יותר

להתקשר לתורה

מסביב לשעון

24 שעות ביממה

מאת הרבנים הגאונים שליט"א

הרב **מאיר שפרכר שליט"א**
הדף היומי בבלי • עברית
שלוחה 2/2

הרב **אליה אורנשטיין שליט"א**
הדף היומי בבלי • עברית
שלוחה 2/1

חדש
הרב **אפרים סגל שליט"א**
הדף היומי בבלי • עברית
שלוחה 2/3

הרב **אריה זילברשטיין שליט"א**
הדף היומי בהלכה • עברית
שלוחה 1

הרב **יוסף ברגר שליט"א**
ווארט עם סיפור בראי הפרשה
שלוחה 7

הרב **מרדכי שלמה פריינד שליט"א**
הדף היומי בהלכה • אידיש
שלוחה 1/3/1

הרב **אברהם פוקס שליט"א**
הפוח בכל יום - המייל היומי של דרשו
שלוחה 3

הר" **שלום יכנס ואברהם פוקס שליט"א**
לקראת שבת מלכתא
סיפורים ופנינים מפרשת השבוע
שלוחה 7

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חייגו: *4992 או 077-2222-666

סופר המכניס לפיו בפסח קסת עם דין המץ - האם יש בכך איסור?

וטעם ממנו מעט ובלע - לא עבר בכך כל איסור. ודוגמה לדבר: בזמנים עברו נהגו לערב חמץ בדין בשעת הכנתו, וכתבו הפוסקים שסופר הכותב (דבר שמותר לכותבו) בחול המועד פסח, ומכניס את הקסת לפיו בהיסח הדעת וטועם מהדיו, כפי שהיה מצוי אצל חלק מהסופרים - אין בכך 'אחשביה' לחמץ.

[שו"ע תמב, י, ומשנ"ב מד-מה]

כפי שלמדנו, חמץ שהתקלקל לפני הפסח במידה כזו שאינו ראוי למאכל כלב, אין חובה לבערו, והוא אף מותר בהנאה בפסח. אולם, אסור לאוכלו מדרבנן, משום שבאכילתו הריהו מחשיב את החמץ למאכל. דין זה מכונה בקיצור 'אַחְשִׁבְיָה' (- הַחְשִׁיבוּ). ודין 'אחשביה' הוא רק כאשר דעתו של האוכל נתונה לאכילת החמץ; ולכן, המכניס לפיו בהיסח הדעת חמץ שאינו ראוי למאכל כלב,

האם מותר להשתמש בפסח ב'שפתון' שמעורב בו חמץ?

ויש מפוסקי זמננו שהחמיר בכל האמור, משום חומרת איסור חמץ. ויתרה מזו, לדעתו, אף בנוגע לחומרי ניקיון - ראוי להחמיר ולהשתמש בפסח רק בכאלו שיש עליהם 'הכשר' לפסח. ויש שכתב שהמנהג להחמיר בכך בחומר שמכניסים לכלי אכילה, כגון חומר לניקוי כלים.

[ביאורים ומוספים דרשו תמב, 42 ו'63, (וראה שם, 61)]

כאמור, האוכל בפסח חמץ שאינו ראוי למאכל כלב שלא במכוון, אינו עובר בכך כל איסור. ולכן, מותר לכתחילה להשתמש בפסח במשחת שיניים, ובמי פה, גם אם יש בהם מרכיבי חמץ (שאינם ראויים למאכל), למרות שהמשתמש עלול לבלוע מהם מעט, שהרי אין כוונתו לבלוע כלל. וכן מותר להשתמש ב'שפתון', וכיצא בו, למרות שלפעמים לאחר המריחה מושך האדם ממנו מעט לתוך פיו; כיון שאין כוונתו לבלוע.

כלים המשמשים להכנת בצק - האם חובה למוכרם לגוי לפני הפסח?

וכדומה, ניתן לנקותם ולהצניעם, ואין צורך למוכרם לגוי; ועם זאת, אסור להשתמש בהם בפסח, אף לאחר 'הגעלה'. וכלי אחסון של קמח ולחם, שיש בהם חריצים וכדומה - יש אומרים שאין צורך למוכרם לגוי, אלא די בניקוים ובהצנעתם, כי בהם אין לחשוש אלא למעט פירורים, ולא לכזית; אך יש אומרים שגם אותם ראוי למכור לגוי, ולהצניעם.

[שו"ע תמב, יא, משנ"ב מו-נא, ושעה"צ פא-פב; וראה ביאורים ומוספים דרשו, 65]

כלים המשמשים להכנת בצק, אשר עשויים חלקים חלקים, ובשעת ההכנה נכנס בצק למרווחים שבין החלקים - היות ובדרך כלל קשה לנקותם לחלוטין, יש לחשוש שנותר בהם חמץ בשיעור 'כזית'; ולכן, אף במקרה שמצליח לנקותם כראוי, אין לסמוך על הניקיון, ויש למוכרם לגוי לפני הפסח, ולהצניעם במקום שלא משתמשים בו בפסח.

אולם, אם כלים אלו עשויים מקשה אחת, ואין בהם חריצים

* חמץ שהתקלקל (לפני הפסח) במידה כזו שאינו ראוי למאכל כלב, והתערב מאליו במאכל שאינו חמץ - מותר לאוכלו בפסח.
* חמץ שעירבו בו תבלין כה חריף עד שאינו ראוי אף למאכל כלב, אך החמץ עמו לא נפגם - אף אם לא ניתן להפריד את החמץ מהתבלין, החמץ נותר באיסורו.
* חמץ הראוי למאכל, אשר ייחדוהו שלא לצורך אכילה, וגם עשו בו מעשה לשם כך - אין חובה לבערו לפני הפסח, ומותר אף להנות ממנו בפסח, אבל אסור לאוכלו.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

האם מותר לפרוץ באוויר בשבת על ידי אמירת 'שם'?

וספק זה קיים גם לגבי הליכה באוויר ממש, באמצעות אמירת 'שם', דהיינו בצורה ניסית, אשר בעלי מדרגה גבוהה בקדושה ובטהרה השתמשו בה בשעת הצורך.

ולהלכה, בתחום של אלפיים אמה, ניתן להקל, משום שספק דרבנן - לקולא. ובתחום של שנים עשר מיל - לדעה שאיסורו מדאורייתא, יש להחמיר, וכן מצדד השולחן ערוך להלכה; ולדעת הגר"א, ההלכה כדעת הסוברים שאין בו איסור דאורייתא.

[שו"ע תד, א, ומשנ"ב א, ב, ג, ה, ו, רז; וראה שעה"צ ג; ביאורים ומוספים דרשו, 4, וראה שם, 8]

איסור היציאה אל מחוץ לתחום' בשבת וביום טוב, ספק בידינו אם הוא דווקא למטה מעשרה טפחים, או אף למעלה מעשרה טפחים. דהיינו, הליכה על גבי קרקע, או על גבי דבר שגובהו פחות מעשרה טפחים, אשר נחשב לענין זה כקרקע; וכן על גבי גשר שנוח ללכת עליו, וכדומה, אף אם גובהו עשרה טפחים או יותר, אשר נחשב בעצמו כקרקע - אסורה בוודאות. והספק הוא לגבי הליכה על גבי עמודים שגובהם עשרה טפחים או יותר, ורוחבם פחות מארבעה על ארבעה טפחים, אשר ההליכה על גביהם אינה נוחה, ונחשב הדבר כאילו הולך באוויר.

הלוח היומי

ז' בחשוון | רבי יהודה מאיר (המהר"ם) ב"ר יעקב שמשון שפירא זצ"ל, מלובלין, ר"י חכמי לובלין, מייסד הדף היומי בש"ס

ביום זה בשנת תש"ב, אירע הרצח הנורא בפורט התשיעי בו נהרגו יותר מ-9000 יהודי גטו קובנא הי"ד, שנכלאו במקום ארור זה לאחר האקציה הגדולה בגטו.

יארצייט:

- תקס"ד/ב: רבי שמעון ב"ר אברהם דייטש/אשכנזי זצ"ל, אב"ד דוברומיל, בעל נחלת שמעון.
- תרכ"ו: רבי נתן דוד ב"ר ירחמיאל (מפשיסחא) רבינוביץ זצ"ל, האדמו"ר משידלובצא.
- תרס"ו: רבי ירחמיאל צבי ב"ר יעקב יצחק רבינוביץ זצ"ל, מביאלא-שעדליץ.
- תרע"ב: רבי צבי הירש ב"ר ישראל לבל זצ"ל, מטומשוב.
- תרע"ה: רבי דוד ב"ר שמעון שלמה גוטרמן זצ"ל, מסאווראן.
- תרצ"א: רבי יוסף יהודה לייב ב"ר מרדכי בלוח זצ"ל, אב"ד ור"י טעלז, בעל שיעורי דעת/הלכה ועוד.
- תרצ"ד: רבי יהודה מאיר (המהר"ם) ב"ר יעקב שמשון שפירא זצ"ל, מלובלין, ר"י חכמי לובלין, מייסד הדף היומי בש"ס.
- תש"ג: רבי חנוך העניך דב ב"ר יוסף דוד מאייער זצ"ל, מקרעצקי, בעל יד חנוך, עיר חנוך ועין חנוך.
- תשל"ד: רבי ישראל ב"ר צבי וולץ זצ"ל, אב"ד בבודפסט ומרבני י-ם, בעל שו"ת דברי ישראל וחק לישראל.

מדוע חמור המספר לשון הרע על חברו בסתר יותר מהמספר בפניו?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי ב'חפץ חיים'

מה שכתב הח"ח להלן (באמ"ח ס"ק ז), שבאיסור לשון הרע יש גם חלק של מידה רעה, שהקפידה התורה על כך שבוחר לבזות את השני [אף באופן שאינו מזיק לו בכך]. וממילא, כיון שהמספר גנות על השני בסתר מידתו הרעה גדולה יותר, נוסף על כך גם 'ארור'.

והוסיף, כי מלשון ה'חפץ חיים' משמע שאם סיפר בסתר אך אינו חושש שיתגלו הדברים בפני חברו, כי משער בעצמו שהיה אומר את הדברים גם בפניו - אינו עובר ב'ארור מכה רעהו בסתר'. ומכך עולה לכאורה שהטעם הוא לא משום שכשמספר עליו בסתר לא ידע חברו להישמר מפניו שלא יזק, אלא כפי הביאור השני הנ"ל, שלגנות את חברו בסתר זו מידה רעה יותר מאשר לגנותו בפניו.

מדברי החפץ חיים בתחילת כלל ג' מהלכות לשון הרע עולה, כי המספר לשון הרע בסתר ומקפיד שלא יתגלה הדבר לחברו, עונו חמור יותר מהמספר לשון הרע בפני חברו. שהמספר לשון הרע בסתר עובר גם על 'ארור מכה רעהו בסתר'.

בטעם הדבר שלשון הרע בסתר חמור יותר, מביאים בביאורים ומוספים שבמהדורת דרשו (מקונטרס שמירת הלשון עמוד לב-לג), שזאת מפני שכשיועד מי המדבר עליו, יותר קל לו להתמודד מולו ולסתור דבריו; ועוד, שכשמספר בסתר מראה שאינו מפחד וירא מאלוקים, אלא מבני אדם [וכמבואר בגמרא (ב"ק עט, ב) לגבי החילוק בין גנב לגזלן, שהגזלן השווה כבוד עבד לכבוד קונו, וגנב החמיר יותר בכבוד העבד, ולכן החמירה בו תורה שמשלם ארבעה וחמשה]. טעם נוסף יש שכתב (תורת הלשון כלל ג), לפי

יארציט הגאון רבי יהודה מאיר ב"ר יעקב שמשון שפירא מלובלין מייסד ה"דף היומי" ר"י יח"ל

מה צריך לחשוב כשמכבדים הורים?

הג"ר מאיר שפירא מלובלין כתב: התורה נחלקת לשני סוגים של מצוות: 'בין אדם לחברו' - שהן מצוות שכליות כמו כיבוד אב ואם וכדומה, ו'בין אדם למקום' - שהם חוקים, וכמו שאת החוקים מקיים מכח שניתנו מפי השי"ת בסיני, כך המצוות שבין אדם לחברו תקיימם מחמת שה' ציווה ולא מטעם שהשכל מחייבם.

(רבי מאיר שפירא ח"א עמ' 386)

בשעה שאנו עוסקים בכיבוד הורים נכוין לשם מצוה שהרי מצוות צריכות כוונה.